

بسم الله الرحمن الرحيم

مکه فقهی

آرایش های نو پدید

بر اساس نظر مراجع تقلید

گردآوری و تدوین:

(معاونت پژوهشی مدرسه علمیه خواهران امام حسین علیه السلام)

با تشکر از طلاب پایه اول (عرفانه قورئیان - ملیحه رضایی - مریم پوررحیمی - محبوبه کریمی - مریم شاهی - مریم عسگری -
فائزه شریف افتخاری - زهره سرشار نائینی - زینب محمدی - فاطمه تاتا - راضیه ریوندی - زهرا سلطانی فرد - زینب قهوه ئی)

و سرکار خانم فلاح استاد فقه و مدیریت مدرسه امام حسین علیه السلام

عمل های جراحی زیبایی

❖ حکم استفاده از عمل جراحی پلاستیک برای زیبایی چیست؟

✿ پاسخ مراجع تقلید:

✚ حضرت آیه الله العظمی خامنه ای (مدظله العالی):

اگر موجب ضرر قابل اعتنا و چشمگیر نباشد فی نفسه منعی ندارد ولی توجه داشته باشید بطور کلی عمل جراحی زیبایی درمان بیماری محسوب نمی شود و نگاه کردن و لمس حرام به خاطر آن جایز نیست مگر در مواردی که برای درمان سوختگی و مانند آن و ضروری باشد و پزشک مجبور به لمس و نگاه کردن باشد و مراجعه به پزشک مماثل حاذق و متخصص غیرممکن و یا خیلی سخت باشد.

✚ حضرت آیه الله مکارم شیرازی (مدظله العالی):

در صورتی که آمیخته با حرام یا ضرر مهم دیگری نباشد ذاتاً اشکالی ندارد، ولی چنانچه مستلزم حرامی باشد (مانند لمس و نظر حرام) تنها در صورت ضرورت جایز است.

✚ حضرت آیه الله نوری همدانی (مدظله العالی):

اگر در جراحی مذکور غرض عقلائی داشته باشد و اسراف نباشد اشکال ندارد.

✚ حضرت آیه الله سیستانی (مدظله العالی):

فی نفسه اشکال ندارد.

✚ آیه الله علوی گرگانی (مدظله العالی):

از نظر ما جایز نیست.

✚ آیه الله سید محمد شاهرودی (مدظله العالی):

فی نفسه جایز است لکن باید از تماس با نامحرم و نگاه اجنبی و محرمات دیگری که ممکن است همراه آن صورت گیرد اجتناب نمود.

سوال: نظر به آنکه تعداد جراحی های زیبایی روز به روز در حال افزایش است و افراد بعضا با پذیرش خطرات جانبی چنین جراحی هایی به آن اقدام می کنند، حکم شرعی در خصوص انجام جراحی های زیبایی غیر ضروری که بعضا با خطراتی نیز همراه است، چیست؟

✚ آیه الله العظمی فاضل لنکرانی (رحمه الله):

«اگر طبق تشخیص پزشک متخصص و مورد اطمینان عمل مذکور خطر جانی و ضرر قابل توجهی برای شخص داشته باشد انجام آن جایز نیست.»

✚ آیه الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله العالی):

«جراحی زیبایی در صورتی که خطر و ضرر مهمی نداشته باشد و توسط همجنس صورت گیرد و مفسده دیگری بر آن مترتب نشود اشکالی ندارد.»

✚ آیه الله العظمی نوری همدانی (مدظله العالی):

در فرض سوال جایز نیست و نسبت به وجود ضرورت باید مورد و خصوصیات آن مشخص گردد تا پاسخ داده شود.»

✚ آیه الله العظمی سیستانی (مدظله العالی):

«اگر احتمال مرگ یا نقص عضو باشد و احتمال به قدری قوی باشد که برای عقلا موجب خوف باشد، جراحی مذکور به هیچ وجه جایز نیست و اما اگر چنین ضرری نداشته باشد جایز است حتی اگر ضروری نباشد مگر اینکه مستلزم گناهی مانند نگاه نامشروع یا لمس نامحرم باشد که در این صورت فقط در صورت ضرورت جایز است و ضرورت را خود مکلف باید تشخیص دهد. مثلا اگر چهره انسان مشوه باشد معالجه ضروری است و در مورد زنان طبیعی است که زیبایی در بسیاری از موارد ضروری است.»

✚ آیه الله العظمی موسوی اردبیلی (مدظله العالی):

«ضرورت جراحی زیبایی باید با نظر پزشک متخصص و متعهد معین شود و اگر از آن جراحی ضرر و یا خطر بزرگ و متنابهی متوجه شخص گردد جایز نیست و در صورت غیر ضروری بودن در فرض مذکور به طریق اولی جایز نیست.»

✚ حضرت آیه الله صانعی (مدظله العالی):

«به طور کلی جراحی برای زیبایی فی حد نفسه حرمت شرعی ندارد، لکن اگر همراه با احتمال ضرر و مشکلات و حرج های متعدد و شدید و سخت باشد. همان مرض های پوستی و بدنی صعب العلاج، به خاطر آن گونه ضرر ها حرام و غیر جایز است و در حلیت و حرمت ذکر شده ضرورت و عدم ضرورت تأثیری ندارد مگر آنکه فردی اگر این عمل جراحی زیبایی را انجام ندهد خود ترک عمل باعث مشقت و صدمه فراوان غیر قابل تحمل در زندگی می گردد که در آن صورت باید بین حرج و ضرر

حاصله و خطرهای جانی کسر و انکسار شود و تشخیص آن هم بعد از معلوم بودن مقدار ضرر و حرج با فتوی است و ناگفته نماند که این فرض، نادر اما صور مختلفه ای دارد».

❖ من می خواهم بر روی صورت عمل لیزیک انجام دهم برای زیبایی و نه درمان اما تا دو یا سه هفته نباید آب به آن بزنم. آیا با علم به این موضوع که مانع وضو و غسل است می توانم این عمل را انجام بدهم؟ در این مدت چگونه باید وضو و غسل را انجام دهم؟

✚ آیه الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله)

در مورد عمل جراحی، در صورتی که آمیخته با حرام یا ضرر مهم دیگری نباشد ذاتاً اشکالی ندارد، ولی چنانچه مستلزم حرامی باشد (مانند لمس و نظر حرام) تنها در صورت ضرورت جایز است.
در مورد وضو و غسل نیز در صورت جواز غسل و وضوی جبیره ای می کنید.

❖ نظر شما در مورد عمل جراحی زیبا سازی که بعضی انجام می دهند چیست؟ قابل توجه این که این عملیات گاهی برای از بین بردن زشتی مادرزادی است و گاهی برای از بین بردن زشتی است که مادرزادی نیست مثل زخمها و جراحاتی که بعداً عارض می شود و گاهی اصلاً برای از بین بردن زشتی نیست، بلکه برای زیباتر شدن است؟

✚ آیه الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله)

در صورتی که آمیخته با حرام دیگری نباشد در هیچ صورت اشکال ندارد و در صورتی که مستلزم حرامی باشد (مانند نظر و لمس نامحرم) تنها در صورت ضرورت، جایز است.

❖ عمل های جراحی که برای زیبایی است مانند عمل بینی چه حکمی دارد؟

✚ آیه الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله)

اشکالی ندارد ولی باید از طریق هم جنس بوده باشد مگر این که لمس صورت نگیرد.

❖ الف) اگر جراحی صورت زن برای تغییر شکل بینی، چشم، لب، پوست، ابرو و... به قصد زیبایی انجام گیرد، آیا زینت محسوب می شود؟

❖ ب) اگر زینت محسوب می شود، آیا پوشاندن آن از نامحرم لازم است؟

❖ ج) در صورت احتمال ضرر حکم جراحی های مذکور چیست؟

✚ آیت الله بهجت (رحمة الله علیه)

الف) بله، زینت محسوب می شود. ب) بله، لازم است. ج) جایز نیست.

آیت الله خامنه ای (دام ظلّه العالی) ❀

الف) تشخیص آن با خود مکلف ولو از طریق رجوع به عرف است.

ب) در فرض مذکور اگر عرفاً زینت به حساب آید، پوشاندن آن از نامحرم لازم است.

ج) اگر ضرر قابل توجهی داشته باشد، جایز نیست.

آیت الله سیستانی (دام ظلّه العالی) ❀

الف و ب) زینت محسوب نمی شود.

ج) اگر خوف ضرر مهم باشد جایز نیست.

آیت الله صافی (دام ظلّه العالی) ❀

جراحی صورت چنانچه ضرر معتد به نداشته باشد بلا مانع است و در عین حال پوشاندن وجه و کفین بنا بر احتیاط لازم است.

آیت الله فاضل لنکرانی (رحمة الله علیه) ❀

الف) بستگی به نظر عرف دارد که گاهی زینت محسوب می شود و در برخی موارد اصلاح محسوب می شود که حکم زینت را ندارد.

ب) در صورتی که عرفاً زینت محسوب شود باید از نامحرم بپوشاند.

ج) اگر احتمال ضرر معتد به عقلانی باشد یا مستلزم کار حرامی باشد جایز نیست.

آیت الله مکارم شیرازی (دام ظلّه العالی) ❀

در صورتی که آمیخته با حرام یا ضرر مهم دیگری نباشد ذاتاً اشکالی ندارد ولی چنانچه مستلزم حرامی باشد (مانند لمس و نظر حرام) تنها در صورت ضرورت جایز است.

آیت الله نوری همدانی (دام ظلّه العالی) ❀

الف و ب) خیر زینت به حساب نمی آید و پوشاندن آن واجب نیست.

ج) اگر احتمال قابل توجه باشد، جایز نیست.

آیت الله وحید خراسانی (دام ظلّه العالی) ❀

الف) معیار در زینت بودن عرف است مگر اینکه شرع مقدس مورد خاصی را به عنوان زینت معرفی کرده باشد.

ب) پوشاندن زینت از نامحرم واجب است.

ج) اگر ترس ضرر مهمی باشد جایز نیست.

❖ نظر به آنکه تعداد جراحی های زیبایی روز به روز در حال افزایش است و افراد بعضا با پذیرش خطرات

جانبی چنین جراحی هایی به آن اقدام می کنند، حکم شرعی در خصوص انجام جراحی های زیبایی غیر

ضروری که بعضا با خطراتی نیز همراه است، چیست؟

✚ آیه الله العظمی فاضل لنکرانی (ره):

اگر طبق تشخیص پزشک متخصص و مورد اطمینان عمل مذکور خطر جانی و ضرر قابل توجهی برای شخص داشته باشد انجام آن جایز نیست.

✚ آیه الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله العالی):

جراحی زیبایی در صوتی که خطر و ضرر مهمی نداشته باشد و توسط همجنس صورت گیرد و مفسده دیگری بر آن مترتب نشود اشکالی ندارد.

✚ آیه الله العظمی نوری همدانی (مدظله العالی):

در فرض سؤال جایز نیست و نسبت به وجود ضرورت باید مورد و خصوصیات آن مشخص گردد تا پاسخ داده شود.

✚ آیه الله العظمی سیستانی (مدظله العالی):

اگر احتمال مرگ یا نقص عضو باشد و احتمال به قدری قوی باشد که برای عقلا موجب خوف باشد، جراحی مذکور به هیچ وجه جایز نیست و اما اگر چنین ضرری نداشته باشد جایز است حتی اگر ضروری نباشد مگر اینکه مستلزم گناهی مانند نگاه نامشروع یا لمس نامحرم باشد که در این صورت فقط در صورت ضرورت جایز است و ضرورت را خود مکلف باید تشخیص دهد. مثلا اگر چهره انسان مشوه باشد معالجه ضروری است و در مورد زنان طبیعی است که زیبایی در بسیاری از موارد ضروری است.

✚ آیه الله العظمی موسوی اردبیلی (مدظله العالی):

ضرورت جراحی زیبایی باید با نظر پزشک متخصص و متعهد معین شود و اگر از آن جراحی ضرر و یا خطر بزرگ و متناهی متوجه شخص گردد جایز نیست و در صورت غیر ضروری بودن در فرض مذکور به طریق اولی جایز نیست.

✚ حضرت آیه الله صانعی (مدظله العالی):

به طور کلی جراحی برای زیبایی فی حد نفسه حرمت شرعی ندارد، لکن اگر همراه با احتمال ضرر و مشکلات و خرج های متعدد و شدید و سخت باشد. همان مرض های پوستی و بدنی صعب العلاج، به خاطر آن گونه ضرر ها حرام و غیر جایز است

و در حلیت و حرمت ذکر شده ضرورت و عدم ضرورت تأثیری ندارد مگر آنکه فردی اگر این عمل جراحی زیبایی را انجام ندهد خود ترک عمل باعث مشقت و صدمه فراوان غیر قابل تحمل در زندگی می گردد که در آن صورت باید بین حرج و ضرر حاصله و خطرهای جانی کسر و انکسار شود و تشخیص آن هم بعد از معلوم بودن مقدار ضرر و حرج با فتوی است و ناگفته نماند که این فرض، نادر اما صور مختلفه ای دارد.

❖ من می خواهم بر روی صورت عمل لیزیک انجام دهم برای زیبایی و نه درمان اما تا دو یا سه هفته نباید آب به آن بزنم. آیا با علم به این موضوع که مانع وضو و غسل است می توانم این عمل را انجام بدهم؟ در این مدت چگونه باید وضو و غسل را انجام دهم؟

✚ آیه الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله)

در مورد عمل جراحی، در صورتی که آمیخته با حرام یا ضرر مهم دیگری نباشد ذاتاً اشکالی ندارد، ولی چنانچه مستلزم حرامی باشد (مانند لمس و نظر حرام) تنها در صورت ضرورت جایز است.

در مورد وضو و غسل نیز در صورت جواز غسل و وضوی جبیره ای می کنید.

❖ نظر شما در مورد عمل جراحی زیبا سازی که بعضی انجام می دهند چیست؟ قابل توجه این که این عملیات گاهی برای از بین بردن زشتی مادرزادی است و گاهی برای از بین بردن زشتی است که مادرزادی نیست مثل زخمها و جراحاتی که بعداً عارض می شود و گاهی اصلاً برای از بین بردن زشتی نیست، بلکه برای زیباتر شدن است؟

✚ آیه الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله)

در صورتی که آمیخته با حرام دیگری نباشد در هیچ صورت اشکال ندارد و در صورتی که مستلزم حرامی باشد (مانند نظر و لمس نامحرم) تنها در صورت ضرورت، جایز است.

✓ نکاتی که در مورد جراحی های زیبایی باید مورد توجه قرار گیرد:

۱. اگر این جراحی ها ضرورت دارد بی تردید باید انجام شود. فقط باید دقت کرد که اگر پزشک هم جنس وجود دارد باید به آن مراجعه کرد تا نظر و یا لمس حرامی صورت نگیرد.

۲. اگر این جراحی ضرورت نداشت لازم است دو نکته را در نظر داشت و آنها را رعایت کرد:

الف. عمل مربوطه، آسیب قابل توجه ای را به انسان نرسانده و موجب ضرر چشمگیری نشود.

ب. باید پزشک مربوطه هم جنس باشد و از لمس و نگاه حرام هم پرهیز شود.

۳. این احکام در تمام انواع و اقسام جراحی‌ها چه آنکه برای زیبایی انجام می‌شود و چه آنکه برای غیر زیبایی است و یا سایر مراجعات پزشکی، مشترک است و باید رعایت شود.

۴. باید توجه داشت که این جمله «پزشک محرم است» غلطی است که متاسفانه شهرت فراوانی هم دارد. پزشک، به هیچ عنوان محرم نیست و تنها در صورت عدم دسترسی به پزشک همجنس، پزشک غیر همجنس آنهم فقط به مقداری که لازم است می‌تواند آن بخش لازم از بدن نامحرم را ببیند یا لمس کند.

بنابراین خانمی که صرفاً برای زیبایی بیشتر قصد عمل زیبایی دارد؛ چون این کار ضرورتی ندارد؛ نمی‌تواند سر و صورت و یا بدن خود را در معرض نگاه و یا لمس (تماس مستقیم) پزشک نامحرم قرار دهد. اگر این عمل ضرورت داشت و پزشک خانم هم نبود؛ می‌تواند به پزشک مرد مراجعه کند.

رنگ کردن مو

❖ آیا رنگ موهائی که زن ها برای رنگ کردن مو و ابروی خود به کار می برند، مانع از وضو و غسل است یا خیر؟

✚ امام خمینی (رحمة الله عليه)

مجرد رنگ بدون جرم مانع نیست.

✚ آیت الله بهجت (رحمة الله عليه)

اگر فقط رنگ باقی مانده، مانع برای وضو و غسل حساب نمی شود.

✚ آیت الله تبریزی (رحمة الله عليه)

اگر فقط رنگ باقی مانده، مانع برای وضو و غسل حساب نمی شود.

✚ آیت الله خامنه ای (دام ظلّه العالی)

اگر جرمی که مانع رسیدن آب به مو است، نداشته باشد و فقط رنگ باشد، وضوء و غسل صحیح است.

✚ آیت الله سیستانی (دام ظلّه العالی)

اگر دارای جرم نباشد که مانع از وصول آب به پوست بدن شود، وضو و غسل صحیح است.

✚ آیت الله صافی (دام ظلّه العالی)

اگر جرم نداشته باشد، مانع وضو و غسل نیست.

✚ آیت الله فاضل لنکرانی (رحمة الله عليه)

بسمه تعالی و له الحمد. خیر مانع محسوب نمی شود.

✚ آیت الله مکارم شیرازی (دام ظلّه العالی)

اگر جرم نداشته باشد، مانع نیست.

✚ آیت الله نوری همدانی (دام ظلّه العالی)

رنگ هایی که مانع رسیدن آب به بدن نیست، برای وضو و غسل ضرری ندارد.

لیزر درمانی و اپیلاسیون

اپیلاسیون (Epilation) واژه ای انگلیسی است که وارد زبان فارسی شده است و به معنای مو زدایی یا بر طرف کردن موهای زاید بدن انسان گفته می شود. از جمله این روش ها لیزر (لیزیک)، کرم و اسپری های موبّر، مومک و ...

❖ آیا لیزر درمانی (برای حذف موهای زائد) ناحیه شرمگاهی (تناسلی) توسط پزشک خانم از لحاظ شرعی مشکل دارد؟

دیدگاه کلی:

- ۱- مو زدایی و اپیلاسیون همه قسمت های بدن از جمله عورت، توسط زن و شوهر و در غیر حال احرام، جایز و بلا اشکال است زیرا زن و شوهر حق دارند به همه قسمت های بدن همدیگر نگاه کنند و ازاله مو در غیر حال احرام نیز منع شرعی ندارد.
- ۲- مو زدایی و اپیلاسیون همه قسمت های بدن به جز عورت توسط هم جنس (زن توسط زن و مرد توسط مرد) و جنس مخالفی که محرم انسان است، در غیر حال احرام جایز می باشد به شرط این که مفسده نداشته باشد.
- ۳- مو زدایی و اپیلاسیون هر قسمتی از بدن توسط نا محرم حرام است.
- ۴- مو زدایی و اپیلاسیون عورت توسط هر کسی غیر از زن و شوهر اعم از هم جنس و محرم و نامحرم، حرام است. زیرا هیچ مرد و زنی حق ندارد به عورت شخص دیگر نگاه کند جز در مواردی که ضرورت آن را ایجاب کند و یا بین آنها رابطه زوجیت برقرار باشد؛ و روشن است که اپیلاسیون معمولاً امری است غیر ضروری.
- ۵- در تمام موارد پیش گفته ای که مو زدایی جایز است، برای معتکف احتیاط مستحب ترک آن است.

✓ نظر علما

✚ آیت الله سیستانی دامت برکاته

در صورتیکه مستلزم لمس یا دیدن عورتین باشد جائز نیست.

✚ آیت الله مکارم شیرازی دامت برکاته

نگاه به عورت دیگری خواه برای زائل کردن مو باشد یا چیز دیگر جائز نیست اما زائل کردن موهای زیر بغل و مانند آن به وسیله همجنس مانعی ندارد .

✚ آیت الله هادوی تهرانی دامت برکاته

نگاه کردن به خود عورت جائز نیست و پوشیدن آن واجب است. این کار جائز نیست.

❖ بنده خانمی هستم که تخت کوچکی در خانه دارم که از طریق آن به کار اپیلاسیون مشغول می باشم و خرج خودم و بچه هایم را از این راه تأمین می کنم. آیا این کار جائز است؟

✚ آیت الله خامنه ای دامت برکاته

در مورد غیر عورت اشکال ندارد لیکن نگاه به عورت و دست زدن به آن جائز نیست.

✚ آیت الله بهجت رحمه الله علیه

اگر مستلزم نظر یا لمس عورت باشد جائز نیست.

✚ آیت الله نوری همدانی دامت برکاته

اپیلاسیون اگر منجر به دیدن عورت خانم توسط خانم دیگری در آرایشگاه باشد جائز نیست. برهنه کردن عورت و نشان دادن به دیگران هر چند همجنس باشد و همچنین نگاه کردن به عورت دیگری هر چند همجنس و یا از محارم باشد حرام است ولی اپیلاسیون قسمت های دیگر بدن زن توسط زن دیگر اشکال ندارد.

این فعل حرام باعث مشکلاتی در روند عبادت و زندگی خصوصی شما می شود، البته نه مثل ناخن مصنوعی ولی فعل حرام باعث ریختن قبح گناه و باعث دوری از خدا می شود. حتی اگر برای رضای شوهر باشد. ما یک منطقه ممنوعه برای هر یک از اعضا داریم که افراد خاصی می توانند به آنجا وارد شوند که اگر کسی دیگری وارد شود مهاجم محسوب می شود چه با اجازه ما باشد چه بدون اجازه ما.

✚ آیت الله وحید خراسانی دامت (برکاته)

اگر موجب دیدن عورت نشود اشکال ندارد والا دیدن عورت حتی برای مادر هم حرام است.

آنچه از استفتائات انجام گرفته از فقها به دست می آید را می توان به دودسته کلی تقسیم کرد:

الف- زدودن موهای زائد همه نقاط بدن، حتی عورت، در صورتی که توسط خود فرد صورت بگیرد، هیچ گونه اشکالی از نظر شرعی ندارد.

ب- زدودن موهای بدن، توسط فرد دیگر در صورتی که ضرری نداشته باشد و مفسده ای هم به همراه نداشته باشد، بلا اشکال است، اما بر اساس احکام کلی لمس و نگاه، زدودن موهای زائد عورت، حتی توسط زن برای زن، جایز نیست.

کلاه گیس

کلاه گیس، گیسوی مصنوعی است که اغلب از مو ساخته میشود و مردان و زنان کم مو یا بی مو آن را مانند کلاه بر روی سر قرار میدهند. نوع خاصی از کلاه گیس از موی طبیعی جهت بیماران سرطانی و آلوپسی کاربرد دارد. برخی نیز علی رغم داشتن مو، کلاه گیس را برای زیباتر شدن و یا جلوگیری از استفاده از رنگ کردن مو با مواد شیمیایی استفاده می کنند.

❖ از نظر اسلام زینت و آرایش با موهای مصنوعی و کلاه گیس ها چگونه است و چه حکمی دارد؟

❖ امام خمینی (رحمه الله): بنابر احتیاط واجب، باید کلاه گیس را از نامحرم پوشاند.

❖ حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله العالی):

۱. موی مصنوعی اگر به نحو کلاه گیس باشد، واجب است برای غسل آن را بردارد، ولی اگر موی مصنوعی بر پوست سر کاشته شده باشد و برداشتن آن از جلوی سر باعث عسر و حرجی شود که عادتاً قابل تحمل نیست، غسل با آن مجزی (کافی) است.

۲. اگر موی کاشته شده، قابل برداشت نباشد و یا ازاله آن مستلزم ضرر و مشقت باشد و با وجود موها، قدرت بر رساندن رطوبت به پوست سر نباشد، مسح بر روی همین موها کافی است و غسل نیز همین حکم را دارد.

❖ حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله العالی): به مقداری که موجب عسر و حرج می شود می توانید بر روی آن مسح کنید.

❖ آیت الله بهجت (رحمه الله): الف: پوشاندن موهای مصنوعی اگر عرفاً از نظر عرف جامعه مصداق زینت باشد واجب است.

ب: از کلاه گیس استفاده کنند که مصداق زینت نباشد.

❖ آیت الله تبریزی (رحمه الله):

الف: پوشش زینت حساب می شود و جایز نیست.

ب: در موارد اضطرار و اجبار برای رعایت حجاب مانعی ندارد.

ج: اگر در تهیه فیلم، اختلاط مرد و زن به نحوی باشد که موجب

تحریک شهوانی است جایز نیست چه با کلاه گیس باشد یا نباشد.

❖ آیت الله سیستانی (دام ظلّه): مطلقاً جایز است ولی اگر زینت به حساب بیاید باید بیپوشاند البته در

مواردی که مضطر(مجبور) به ترک حجاب است و امر دائر باشد بین

برهنه بودن سر و پوشیدن کلاه گیس پوشیدن آن لازم است.

آیت الله صافی گلپایگانی (دام ظلّه):

الف: زن مسلمان در هر جا باشد باید خود را مستور نماید(حجاب خود را رعایت نماید) و استفاده از کلاه گیس حجاب محسوب نمی شود. و الله العالم.

ب: زن باید تمام بدن و موی خود را از مرد نامحرم بپوشاند.

پ: حکم مسئله همان است که بیان شد. بلی اگر ضرورتی قابل قبول شرع ایجاب کند به آن کشور سفر نماید باید تا مقداری که برایش مقدور است حجاب را رعایت کند و اگر مقدور نباشد تکلیفی ندارد و زنان مسلمانی که اهل همان کشورها هستند نیز همین حکم را دارند. والله العالم.

آیت الله فاضل لنکرانی (رحمه الله): در مورد کلاه گیس چند نکته باید توجه شود:

الف: درست است که برای موی سر زن می تواند پوشش باشد ولی پوست صورت و گردن را نمی پوشاند که آنها نیز باید از نامحرم پوشیده شود.

ب: نگاه به کلاه گیزی که از موی زن دیگری تهیه شده، توسط دیگران جایز نیست.

آیت الله مکارم شیرازی (دام ظلّه) جز در موارد ضرورت جایز نیست.

آیت الله بهجت (رحمه الله): اگر باعث مفسده شود، جایز نیست.

نوری همدانی(مدظله العالی): خیر، کلاه گیس خود یک نوع زینت است و باید از نامحرم پوشانده شود.

آیت الله وحید خراسانی(مدظله العالی): چنانچه کلاه گیس مصنوعی یا موی مصنوعی بر سر زن باشد، واجب است آن را از نامحرم بپوشاند و نگاه کردن به آن هنگامی که بر سر زن است، جایز نیست.

آیت الله علوی گرگانی(مدظله العالی): اگر موجب نگاه مرد نامحرم به صورت یا گردن زن و امثال آن شود و یا اگر موجب لذت مرد شود، جایز نیست.

آیت الله تبریزی (مدظله العالی): اگر جنبه زینت داشته باشد، حرام است و جز در موارد ضرورت، استفاده از آن جایز نیست

آیت الله مکارم شیرازی (مدظله العالی): مطلقاً جایز است، ولی اگر زینت به حساب بیاید باید بپوشاند؛

آیت الله سیستانی(مدظله العالی):

۱. استفاده از کلاه گیس به جای روسری جایز نیست چرا که خود کلاه گیس زینت است و باید ستر شود. البته در مواردی که مضطر (مجبور) به ترک حجاب است و امر دائر باشد بین برهنه بودن سر و پوشیدن کلاه گیس، پوشیدن آن لازم است.

۲. اگر موی کاشته شده مصنوعی یا طبیعی به نحوی باشد که رشد نکند، چه با ماده چسبنده یا بدون آن کاشته شده باشد، به عنوان جزئی از بدن محسوب نمیشود و بنابر این مانع از صحت غسل میشود و نمیتوان در وضو بر آن مسح کشید و اقدام به کاری که باعث تیمم به مدت طولانی شود به احتیاط واجب جایز نیست.

❖ کوتاه کردن مو برای دختران چه حکمی دارد؟

✚ آیت الله مکارم شیرازی (مدظله العالی): در صورتی که مثل پسران و مردان نباشد مانعی ندارد.

خالکوبی، هاشور و تاتو

خالکوبی یا تاتو به معنای قرار دادن رنگدانه های شیمیایی با منشا خارجی در زیر پوست که باعث تغییرات رنگی می شود.

هاشور ابرو به معنای ایجاد خطوط ظریف در ابرو در جهت رویش موها با توجه به شکل کلی ابرو می باشد. روش دیگر میکروپیگمنتیشن (تاتو ایمن) می توان برای هاشور ابروها و پرپشت تر نشان دادن ابروها، خط چشم، خط لب، تقویت یا تغییر رنگ لبها و برجسته سازی لبها، پاک کردن تاتوهای قبلی، تغییر رنگ تاتوهای قدیمی (که رنگهای قرمز و نارنجی یا خاکستری شده اند) استفاده نمود.

❖ اصل عمل خالکوبی، تاتو یا هاشور چه حکمی دارد؟

✚ آیت الله مکارم شیرازی (مدظله العالی): خالکوبی اگر همراه با تصاویر مبتذل و انحرافی نباشد و برای بدن ضرر قابل توجهی نداشته باشد حرام نیست و در هر حال وضو و غسل با آن اشکالی ندارد؛ اما سزاوار است از این کار پرهیز شود (و تاتو) در صورتی که آرایش تند محسوب نشود و منشأ فساد نگردد جایز است. ولی اگر این کار موجب فساد شود جایز نیست و حرام است.

✚ نظر آیت الله مهدی هادوی تهرانی (مدظله العالی): اصل عمل تاتو اگر ضرری برای بدن نداشته باشد، و اشکال آن مستهجن نباشد و باعث وهن شخصیت شخص نشود، بلامانع است. ولی اگر عمل تاتو زینت و زنده باشد، و منشأ مفاسدی شود، جایز نیست.

✚ طبق فتوای آیت الله صافی گلپایگانی (مدظله العالی): اگر تاتو یا هاشور ابرو مانع رسیدن آب وضو و غسل باشد، جایز نیست.

✚ آیت الله علوی گرگانی (مدظله العالی): تاتو کردن حرام است حتی اگر تاتو یا هاشور ابرو باشد اما در صورت انجام نماز و روزه فرد صحیح است.

✚ آیت الله خامنه ای (مدظله العالی):

۱. خالکوبی حرام نیست به شرط آنکه ترویج فرهنگ غیراسلامی نشود. وضو و غسل آن هم صحیح است.

۲. تاتو یا هاشور مانع ندارد، و اگر در نظر عرف زینت محسوب می شود باید از نامحرم بپوشانند.

✚ آیت الله سیستانی (مدظله العالی): خالکوبی یا هرگونه تغییر در ابرو مانند هاشور زدن اگر مانع رسیدن آب در هنگام وضو یا غسل نشود اشکالی ندارد.

❖ مقداری از ابروی بنده در کودکی در اثر تصادف مو رویش نکرده است، و من آن را تاتو کرده ام (ارایشگر مو کاشته است) لطفاً بفرمائید غسل و وضو چه حکمی دارد؟ آیا باطل است یا خیر؟

آیت الله سیستانی (مدظله العالی): اگر موی کاشته شده مصنوعی یا طبیعی به نحوی باشد که رشد نکند، چه با ماده چسبنده یا بدون آن کاشته شده باشد، به عنوان جزئی از بدن محسوب نمیشود و بنابر این مانع از صحت غسل میشود و نمیتوان در وضو بر آن مسح کشید و اقدام به کاری که باعث تیمم به مدت طولانی شود به احتیاط واجب جایز نیست.

آیت الله وحید خراسانی (مدظله العالی): تاتو اگر مانع از رسیدن آب به پوست گردد جایز نیست و موجب بطلان وضو و غسل میشود و اگر کسی چنین کاری کرده باشد اگر چه مشقت داشته باشد در هر صورت زینت است و باید از نامحرم بپوشاند.

❖ ترمیم یا تاتو کردن یا هاشور ابروها یا تاتو لب ها و خط چشم، از نظر زینت بودن، چه حکمی برای زنان دارد؟

حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله العالی): مانع ندارد، و اگر در نظر عرف زینت محسوب می شود باید از نامحرم بپوشاند.

حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی (مدظله العالی): لازم است از نامحرم بپوشانید.

حضرت آیت الله مهدی هادوی تهرانی (دامت برکاته): اگر تاتو شما در حد ابرو و مژه معمولی است و آرایش خاصی از نظر عموم مردم محسوب نمی شود، حکم ابرو و مژه را دارد و پوشاندن آن واجب نیست. اگر عمل تاتو زینت و زننده باشد، و منشأ مفاسدی شود، جایز نیست.

آیت الله علوی گرگانی (دامت برکاته): اگر عرفاً زینت محسوب شود، باید از دید نامحرم محفوظ بماند.

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله العالی):

۱. بر اساس آیه «و لا یُبدینَ زینتَهُنَّ» با توجه به جمله «لأما ظَهَرَ مِنْهَا» زینت های موجود در صورت و دست ها تا

مچ را شامل نمی شود ولی اگر این زینت تند و زننده باشد و منشأ مفاسدی شود، جایز نیست.

۲. اگر منظور از ترمیم، کاشتن موست و آب به پوست بدن برای وضو و غسل می رسد، اشکالی ندارد و اگر منظور

از خالکوبی با رنگ است که زیر پوست قرار می گیرد آن هم اشکالی ندارد.

آیت الله سیستانی (دامت برکاته): مانعی ندارد ولی اگر زینت شمرده شود، زنان باید آن را از نامحرم بپوشانند.

آیت الله وحید خراسانی (مدظله العالی): در هر صورت زینت است و باید از نامحرم بپوشاند.

❖ آیا تاتو، هاشور یا خالکوبی برای وضو و غسل و انجام اعمال حج، اشکالی ایجاد می کند؟

اکثر مراجع تقلید در خصوص احکام سایه و هاشور فرموده اند: اگر سایه و هاشور ابرو، مجرد رنگ باشد و یا در زیر پوست بوده و بر ظاهر پوست چیزی که مانع از رسیدن آب بر آن شود، وجود نداشته باشد، وضو و غسل و نماز صحیح است. مگر زمانی که مانع مذکور روی پوست بوده و دارای جرم است به نحوی که مانع از رسیدن آب به پوست شود در این صورت می بایست ابتداء مانع را برطرف و سپس اقدام به غسل یا وضو کرد. بنابراین؛ اگر تاتو، جرم داشته باشد و مانع از رسیدن آب وضو و غسل به بدن شود باید قبل از وضو یا غسل برطرف شود. در غیر این صورت اگر همانند خالکوبی و زیر پوست باشد که مانع

از رسیدن آب بر آن نشود اشکالی ندارد. انجام اعمالی از حج مانند طواف و نماز طواف که نیاز به طهارت (وضوء و غسل) دارد ، در چنین حالتی صحیح است.

پاسخ های زیر از دفاتر آیات عظام، دریافت شده است:

✚ حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله العالی):

۱. تاتو یا هاشور اگر مانع رسیدن آب به محل وضو یا غسل باشد، باید آن را برطرف کرد مگر این که تاتو زیر پوست باشد که در این صورت اشکال ندارد.

۲. اگر خالکوبی مجرد رنگ باشد و یا در زیر پوست بوده و بر ظاهر پوست چیزی که مانع از رسیدن آب بر آن شود، وجود نداشته باشد، وضو و غسل و نماز صحیح است.

✚ حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله العالی): در هر حال برای وضو و غسل اشکالی ندارد، زیرا چیزی نیست که روی پوست را بپوشاند. و اگر روی پوست باشد باید در صورت امکان به هنگام غسل و وضو برطرف شود.

✚ حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی (مدظله العالی): اگر عمل مذکور مانع از رسیدن آب وضو و غسل به بشره [پوست] باشد، جایز نیست. بنابر این، اما اصل عمل تاتو اگر ضرری برای بدن نداشته باشد، و اشکال آن مستهجن نباشد و باعث وهن شخصیت شخص نشود، بلامانع است.

✚ آیت الله علوی گرگانی (مدظله العالی): اگر واقعا زیر پوست اثر می گذارند و مانع از وضو نیست اشکالی ندارد.

✚ آیت الله سیستانی (مدظله العالی): اگر زینت محسوب شود باید از نامحرم پوشانده شود.

❖ بعد از فوت مادرم ابرو و مژه هایم ریزش شدید پیدا کرد، به طوری که حتما باید از مداد برای کشیدن ابرو استفاده می کردم. عمل تاتو ابرو و تاتو خط مژه را انجام دادم. با توجه به اینکه کارمند هستم و طبق فرمایش شما نمی توانم ابرو و چشم هایم را بپوشانم حکمش چیست؟

✚ حضرت آیت الله مکارم شیرازی (مد ظله العالی): اگر فقط جاهای خالی را پر می کنید به طوری که زینت به حساب نیاید اشکال ندارد.

✚ حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مد ظله العالی): در هر صورت اگر عرفا زینت محسوب شود، باید از نامحرم پوشانده شود.

✚ حضرت آیت الله سیستانی (مد ظله العالی): اگر فقط جاهای خالی را پر می کنید به طوری که زینت به حساب نیاید اشکال ندارد.

✚ آیت الله مهدی هادوی تهرانی (مد ظله العالی): اگر تاتو شما در حد ابرو و مژه معمولی است و آرایش خاصی از نظر عموم مردم محسوب نمی شود، حکم ابرو و مژه را دارد و پوشاندن آن واجب نیست.

❖ آیا بلند کردن مو (هیر اکستنشن) با چسب یا بدون چسب مخصوص مانع از انجام غسل می شود؟ (در صورتی که موها بلند باشد و موی مصنوعی به انتهای موها متصل شود)

✚ در غسل بنا بر فتوای امام خمینی (قدس سره) شستن موهای بلند نیز بنا بر احتیاط واجب لازم است بنابراین اگر چسب یا چیز دیگری به آن چسبیده که مانع رسیدن آب به آن باشد باید قبل از غسل برطرف کنید

✚ ولی بنا بر فتوای برخی از مراجعی که مرحوم شده اند مانند آیه الله بهجت (ره) و برخی که حیات دارند مانند آیات عظام سیستانی و صافی و گلپایگانی و زنجانی (زید عزّم) شستن موهای بلند در غسل لازم نیست .

کاشت ناخن

❖ کاشت ناخن توسط بانوان چه حکمی دارد و آیا می‌توان با این نوع ناخن وضو گرفت و غسل کرد و نماز خواند؟
امام خمینی (رحمه الله):

۱- در صورتی که قابل برداشتن نباشد حکم جبیره جاری است و غسل و وضوی جبیره کفایت می‌کند؛ همچنین است اگر برداشتن آن مشقتی که تحمل نمی‌شود به همراه داشته باشد و یا ضرر و آسیب قابل توجه به بدن برساند.

۲- هرگاه برداشتن ناخن مصنوعی بدون آسیب وارد شدن به بدن و بدون حرج و مشقت ممکن باشد، هرچند با صرف هزینه‌ی ممکن، برداشتن آن برای تحصیل طهارت لازم است و غسل و وضوی جبیره‌ای صحیح نیست و کفایت نمی‌کند.

❖ آیت‌الله مکارم شیرازی (مدظله): کاشت ناخن مانع رسیدن آب به عضو می‌شود و وضو و غسل با آن باطل است. در صورتی که ضرورتی برای این کار نباشد آن را ترک کنند، و چنانچه ضرورتی وجود داشته باشد و امکان جداسازی ناخن‌های مصنوعی به هنگام غسل و وضو نباشد، با آن وضو و غسل جبیره ای میگیرند.

❖ حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله):

- کاشت ناخن فی نفسه اشکال ندارد و با فرض صدق زینت، باید از نامحرم پوشانده شود.
- در صورت کاشت ناخن، برای وضو و غسل باید مانع - ولو با صرف هزینه ممکن - برطرف گردد و چنانچه می‌داند امکان برطرف کردن آن نیست و یا رفع آن با مشقت غیر قابل تحمل همراه بوده و یا ضرر قابل توجهی دارد، در وقت نماز باید وضو یا غسل را انجام دهد سپس مبادرت به این کار (کاشت ناخن) کند و وضو و غسل‌های بعدی را باید به صورت جبیره انجام دهد (یعنی با دست مرطوب مانع را مسح نماید)؛ اما در صورتی که امکان برطرف کردن آن - ولو در روزهای بعد - باشد و برطرف نکند، وضو و غسل جبیره باطل خواهد بود. آیت‌الله نوری همدانی: چنانچه مانع وصول آب به پوست و مواضع غسل یا وضو باشد اشکال دارد و برای غسل یا وضو باید ازاله شود.

❖ آیت‌الله صافی گلپایگانی: چنانچه توسط نامحرم بوده و یا مانع از رسیدن آب در وضو و غسل به بدن باشد حرام است ولی در صورت ارتکاب، باید علاوه بر وضو و غسل جبیره‌ای احتیاطاً تیمم بدل از غسل یا وضو نیز بنماید.

❖ آیت‌الله هادوی تهرانی: اگر ناخن کاشته شده از نظر عقلاً بخشی از بدن تلقی شود حکم ناخن اصلی را دارد ولی اگر شیء اضافه محسوب گردد و مانع رسیدن آب به عضو اصلی در وضو یا غسل شود موجب بطلان آنها است.
❖ حضرت آیت الله العظمی بهجت (قدس سره):

- شخصی که اصلاً ناخن ندارد و می خواهد ناخن مصنوعی بکارد، آن ناخن جزو بدن او نمی شود، چون رشد و نمو ندارد و از اول این کاشتن جایز نیست، چون اضطرار ندارد.

- در وضو و غسل اشکال پیدا می شود و در داخل وقت نماز، ضایع نمودن امر واجب محسوب می شود و قبل از وقت نماز هم خلاف احتیاط است؛ ولی اگر این کار را کرد و هنگام وضو یا غسل امکان بیرون آوردن آن نبود، باید در مسح و غسل عمل به جبیره کند.

✚ حضرت آیت الله العظمی سیستانی (مدظله): غسل و وضو با چیزی که مانع از وصول آب می شود صحیح نیست و ناگزیر باید آنها را برای انجام غسل و وضوی صحیح زایل و پاک کرد و قصد آرایش، مجوز چنان کاری نمی شود.

✚ حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی (مدظله): کاشتن ناخن به صورتی که برای وضو و غسل نتوانند آن را بردارند اشکال دارد ولی چنانچه شخصی مرتکب این عمل شده باشد، در صورت امکان، ناخن مصنوعی را بردارد و وضو و غسل به نحو معمول انجام شود و در صورت عدم امکان برداشتن ناخن، با همان حال وضو و غسل به عنوان جبیره انجام شود و احتیاطاً تیمم هم کند.

❖ نمی دانستم که کاشت ناخن مصنوعی مانعی برای وضو و غسل است، اکنون برداشتن آن ناخن تا مدتی امکان پذیر نیست وظیفه ام نسبت به نماز چیست؟

✚ آیت الله سبحانی (مدظله): به همان حالت وضو بگیرد و غسل کند نمازها را بخواند و بعداً قضا کند.

کاشت مژه و پیوند مو

❖ کاشت مژه به صورت یکدست (مژه مصنوعی) یا مژه های تک تک که بوسیله یک چسب قوی به انتهای مژه و تقریباً روی پلک می چسبد برای وضو و غسل چه حکمی دارد؟ آیا زینت حساب می شود؟

✚ آیت الله خامنه ای (مدظله): چسباندن مژه مصنوعی چه دائم و چه موقت، مانع رسیدن آب به اعضای وضو و غسل است و باید قبل از وضو و غسل، هر چند مستلزم هزینه یا زحمت باشد، برطرف شود و وضو و غسل جبیره ای صحیح نیست مگر آنکه برطرف کردن در وقت نماز حرج و مشقت غیرقابل تحمل داشته باشد، که در این صورت باید وضو و غسل به صورت جبیره ای انجام شود، ولی پس از رفع عذر باید برای وضو و غسل بعدی مانع را برطرف کند،

این عمل فی نفسه اشکال ندارد، ولی در هر حال با توجه به زینت بودن آن، باید از نامحرم پوشانده شود.

توضیح: کاشت، پیوند و ترمیم مو به سه روش انجام می گیرد حکم شرعی هر کدام به شرح زیر است:

۱. پیوند موی طبیعی: در این روش موهای طبیعی فرد از پشت سر و جاهای پر موی بدن برداشته می شود و در جاهای مورد نظر سر گیرنده کاشته می شوند در این روش موهای کاشته شده توانایی رشد همراه با سایر موها را دارند. و به سه روش FUT و BHT و (FUE) انجام می گیرد.
در این روش، موی کاشته شده در حکم موی طبیعی است.

۲. کاشت موی مصنوعی: در این روش از تارهای مصنوعی مو استفاده می شود این تارها توسط وسیله ای از طرف گره خود زیر پوست مستقر می شوند. ولی در عین حال این تارها توانایی رشد همراه سایر موها و قابلیت رنگ شدن را ندارند.

در این روش دوم، موی کاشته شده، مصنوعی بوده و لازم نیست در غسل شسته شود و در وضو نمی توان روی این موهای مصنوعی مسح کرد. بلکه باید پوست سر را مسح کرد. و اگر امکان مسح بر پوست سر نباشد و برطرف کردن آنها برای مسح موجب حرج و مشقت باشد در این صورت باید به وظیفه جبیره عمل نماید.
۳. روش ترمیم مو: روشی که در آن از موی مصنوعی یا موی طبیعی سایر افراد با وسایل خاصی قطعه ای حاوی مو برای محل بدون مو چسبانده می شود و موهای زیر آن همواره باید کوتاه نگه داشته شوند.

در روش سوم، کاشت و ترمیم مو مانع رسیدن آب به پوست سر خواهد بود و اگر برطرف کردن آنها برای غسل یا مسح در وضو موجب حرج و مشقت باشد باید به وظیفه جبیره عمل نماید.
✚ آیت الله سیستانی (مدظله): اگر مانع رسیدن آب به مژه ها هر چند به نحو جزئی شود جایز نیست. باید قبل از غسل و وضو آن چه را که مانع رسیدن آب به عضو غسل و وضو باشد جدا کرد.

❖ آیا آموزش و انجام اکستنژن مو (پیوند مو) توسط آرایشگر و درآمد حاصل از آن شرعاً اشکال دارد؟ (این موها با ماده ای به موها می چسبند و دائمی هستند)

آیت الله خامنه ای (مدظله): فی نفسه، مانعی ندارد.